

FBI och hotet inifrån

En kvalitativ textanalys av desinformation som ett
säkerhetsproblem

Johan Richter

Abstract

This essay examines how the FBI describes disinformation that constitutes a threat to American democracy while also originating within the domestic political system. A starting point is that such depictions reveal how security organizations construct threat assessments in a politically sensitive environment. By comparing depictions of disinformation after the elections of 2016 and 2020, this essay distinguishes underlying ideas on the appropriate way to describe disinformation when the nature and the sender of the security threat changes. Testimonies from and hearings of representatives of the FBI are analyzed through a qualitative reading where the content is sorted based on how it describes the nature of the threat, the referent object, and the sender of the threat. The study unveils that the FBI's depictions of the security threat presented great similarities between the elections, which indicates that the FBI maintains an established notion of the threat as based on foreign influence. This effectively excludes the politically sensitive threat posed by domestic disinformation from the narrative that regards major strategic actors. A central challenge and motivator of this study is the theoretical underdevelopment of this evolving threat.

Key words: FBI, desinformation, säkerhetsproblem, idéanalys, dimensioner
Words: 9912

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.2 Syfte och frågeställning	5
2. Bakgrund	7
3. Tidigare forskning	8
3.1 Desinformation	8
3.2 Säkerhet och hotbildskonstruktion	9
4. Teoretiskt ramverk	11
4.1 Desinformation	11
4.2 Referensobjekt, hotbilder och beslutsfattare	12
5. Metod	15
5.1 Forskningsdesign	15
5.2 Idéanalys	16
5.3 Dimensioner	17
6. Material	20
6.1 Materialdiskussion	20
7. Analys	22
7.1 Hotets natur valet 2016.....	22
7.2 Hotets natur valet 2020.....	23
7.3 Jämförelse av hotets natur	25
7.4 Referensobjekt valet 2016	26
7.5 Referensobjekt valet 2020	27
7.6 Jämförelse referensobjekt	28
7.7 Relation till det politiska systemet valet 2016.....	29
7.8 Relation till det politiska systemet valet 2020.....	30
7.9 Jämförelse av relation till det politiska systemet.....	31
8. Slutsats	32
8.1 Diskussion	34
9. Referenser	35
9. 1 Material.....	37

1. Inledning

Stormningen av Kapitolium den 6 januari 2020 kan ses som en direkt effekt av desinformation. I USA riskerar grundläggande demokratiska processer och i förlängningen hela samhället att destabiliseras av fortsatt desinformation om valfusk. Säkerhetshotet har akuta och långtgående konsekvenser som visar sig i direkta våldshandlingar eller i förmågan att på lång sikt nöta ner den tillit och sociopolitisk sammanhållning som är central för en robust demokrati. Politisk och social polarisering till följd av främmande staters propagandakampanjer utgör en komplex samhällsutmaning. En ny prövning för den amerikanska säkerhetstjänsten är hur desinformationens avsändare förändrats. Det amerikanska valet 2016 präglades av ryska påverkanskampanjer med mål att förstärka misstron mot den amerikanska demokratin (Tenove 2020:517f; Linvill & Warren 2020:447). Vid valet 2020 syns ett skifte mot att desinformationen istället härstammar från det inhemska politiska systemet (Kaplan 2021:917; Becket 2021). Att amerikanska politiker hotar att försvaga demokratiska funktioner väcker nya dilemman gällande hur säkerhetstjänsten ska beskriva hotet offentligt.

Genom en idéanalys av fyra tongivande texter avser denna studie att belysa hur FBI beskriver valdesinformation kring valet 2020, vilket ger en indikation på hur FBI menar att detta hot ska konstrueras inför omvärlden. Givet att hotets natur och avsändare påverkar beskrivningen och har förändrats sedan förra valet, jämförs beskrivningar av dessa aspekter med skildringar som uttrycktes kring valet 2016. Eftersom desinformationshotet efter valet 2020 är nytt och kräver ställningstaganden gällande det egna politiska systemet menar jag att hotet är svårt för säkerhetstjänsten att beskriva med hjälp av traditionella hotbildskonstruktioner. När hotet härstammar inifrån det politiska systemet utmanas etablerade föreställningar om hotets natur och vad som är skyddsvårt vilket utgör grunden för de vetenskapliga aspekter som avhandlas i uppsatsen.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet är att undersöka hur säkerhetstjänster väljer att beskriva hotet från valdesinformation som härstammar från det politiska system de ska skydda. Genom att granska problemets olika komponenter med en postmodern lins är ambitionen att utveckla förståelsen för en övergripande fråga om hur

säkerhetstjänster hanterar nya säkerhetshot där olika demokratiska principer tycks stå i konflikt med varandra. Desinformationen under Trumps presidentskap utgör en unik kontext för att förstå hotets samtida utveckling. Genom att använda skiftet av desinformationens avsändare mellan de två senaste amerikanska presidentvalen som analytisk startpunkt avser uppsatsen även att undersöka hur FBI uttrycker sitt förhållande till det politiska systemet. För att fånga vilka tillvägagångssätt FBI använder för att hantera denna dynamik beaktar analysen olika möjligheter att framställa hotets natur och referensobjekt. Utifrån detta syfte lyder uppsatsen frågeställning:

Hur skiljer sig FBI:s beskrivning av desinformation som ett säkerhetsproblem mellan valet 2016 och 2020?

Frågan belyser vilka avvägningar FBI gör när de konstruerar en offentlig hotbild som har förändrats snabbt och är politiskt känslig. Kriterier för inom- och utomvetenskaplighet kommer mötas genom kumulativitet och relevans (Teorell & Svensson 2007:18). Frågan är ytterst aktuell eftersom Trump fortfarande utövar inflytande över det republikanska partiet som reproducerar demokrati-destabiliserande desinformation för att främja egna intressen (Levine & Smith 2021). Problemet har även en global relevans då informationshot inifrån det politiska systemet inte är ett unikt amerikanskt fenomen. Ungern och Polen är exempel på europeiska stater där en politisk elit använder desinformation som ett maktinstrument, vilket rimligtvis ställer respektive lands säkerhetstjänster inför liknande dilemman (Mudde 2020). Då undersökningen ska genomföras inom ramen för en kandidatuppsats avhandlas problemet enbart i en amerikansk kontext.

2. Bakgrund

När samhällsordningen utmanas av asymmetriska hot i den digitala informationsmiljön skapas nya svårigheter för säkerhetstjänster. Desinformation framstår som ett betydande demokratiskt säkerhetsproblem i de två senaste amerikanska valen. Inhemsk konflikter underlättade Rysslands försök att använda desinformation för att söndra den sociopolitiska sammanhållningen vid valet 2016. Att detta val präglades av desinformation är väldokumenterat i media och har gett upphov till en rad frågeställningar rörande hotets effekter på demokratin såväl inom forskning som i media (Tenove 2020:517f; Greve 2020).

Inför valet 2020 rådde uppfattningen bland den amerikanska allmänheten att Ryssland skulle störa valprocessen genom att underblåsa existerande konflikter. Efter valet stod det klart att gränsen mellan utländska och inhemska försök att undergräva demokratin suddats ut. Målet för auktoritära statliga aktörer, att synliggöra svagheter med demokrati som styrelseskick som ett led i att legitimera den egna maktutövningen, delas nu av inhemska aktörer (Wong 2020; Linwill & Warren 2020:462ff). Trumpismen är tongivande i det republikanska partiet (Levine & Smith 2021) och kännetecknas av auktoritära tekniker där desinformation används för att så splittring och undergräva förtroendet för valprocessen och det demokratiska systemet på liknande sätt som Ryssland gjorde 2016. Trump har konsekvent spridit falsk information om valets legitimitet och narrativen om systematiska brister har allvarligt skadat allmänhetens tilltro till demokratin. Den resulterande ”stop the steal”-kampanjen reproduceras fortgående av hans anhängare inom partiet (Wong 2020).

Problemets vetenskapliga inramning och dilemman bottnar i hur säkerhetstjänster ska formulera hot utåt i en politisk känslig miljö. Att definiera desinformation som ett säkerhetsproblem är att beskriva det som en hotbild. En utgångspunkt för studien är att det saknas etablerade hotbilda-beskrivningar och hotbildsnarrativ på grund problemets inneboende karaktär.

3. Tidigare forskning

Studiet av desinformation med fokus på avsändare inifrån det politiska systemet framstår som ett teoretiskt underutvecklat forskningsområde, vilket går att närma sig genom att relatera forskning om desinformation till säkerhetsforskning och specifikt forskning om hur hotbilder konstrueras. För att urskilja vilka möjligheter till olika skildringar av problemet som finns struktureras den tidigare forskningen tematiskt efter centrala aspekter av hur desinformation förstås som ett säkerhetsproblem inom teori. Dessa aspekter avhandlar vad hotet är, vad som ska skyddas, samt hur förståelsen av hotet konstrueras. Flera aspekter anses nödvändiga eftersom förändringar inom ett så pass komplext fenomen kräver att olika besläktade dimensioner beaktas för att analysen ska fördjupa förståelsen av dilemmat. De teman som presenteras är således desinformation, säkerhet samt hotbildskonstruktion.

3.1 Desinformation

Desinformation är del av det forskningsfält som innefattar informationskrigföring, propaganda och psykologisk krigföring. Grunderna för den moderna forskningen och teoribildningen om desinformation kan förstås utifrån Lasswells (2013) propagandaforskning från tidigt 1900-tal. En av de större nutida forskningsområdena är den sovjetiska allomfattande vilseledningstekniken *aktiva åtgärder* (Goie et. al 2021:514).

Desinformationen som Ryssland spred inför valet 2016 är intimt sammankopplad med aktiva åtgärder (Rid 2020). Flertalet fallstudier visar hur modern rysk informationskrigföring uppvisar likheter med de traditionella tekniker som användes av Sovjet under kalla kriget (Boghart 2009; Kragh 2020; Matz 2015). Freelon & Wells beskriver hur forskningsfältet har erhållit ökat intresse efter det amerikanska valet 2016 och hur det först nu går att tala om ett sammanhängande forskningsfält. De forskningsinsatser som gjordes före 2017 var inte vara systematiskt utförda (Freelon & Wells 2020:148f).

Desinformation kan förstås utifrån kognitiv och psykologiskt orienterad forskning som avser att beskriva hur desinformation påverkar individen genom inverkan på mentala processer som föranleder beslutsfattande (Bjola 2018). Forskningen är inte samstämmig om huruvida individer påverkas av desinformation, exempelvis hävdar Mercier (2020) att människan är tillräckligt utrustad med kognitiv förmåga för att hantera desinformation. På grund av uppsatsens fokus används inte detta perspektiv i analysen.

Ytterligare en teoretisk utgångspunkt gäller teknologins roll i spridandet av desinformation. Digitaliseringen av samhället har gett upphov till nya typer av demokratihot då desinformation numera sprids snabbt och lätt (Schia & Gjesvik 2020:414). Enligt Morgan (2018) medför digitala informationsmiljöer nya sårbarheter kring val. Desinformationstekniker som tidigare kännetecknat auktoritära regimer blir allt vanligare i västliga demokratier. Hon framhåller hur den geografiska dimensionen suddats ut och hur desinformationskampanjer numer inte enbart är statliga projekt. Desinformation sprids även av motiverade individer och politiska rörelser (Morgan 2018:39f). Det debatteras hur effektivt teknologin sprider desinformation. Archetti (2018) visar hur forskningen omfattar skilda ståndpunkter i frågan och belyser att social grupp tillhörighet avgör mottagligheten för desinformation snarare än hur effektiva algoritmerna är i de digitala nätverk som sprider informationen. Desinformation hävdas vara effektiv först när den ligger i linje med existerande världsuppfattningar (Archetti 2018:89f).

Forskning framhäver vidare hur desinformation som säkerhetsproblem definieras utifrån dess akuta konsekvenser som radikalisering, våldsyttningar och inhemsk terrorism. Rapoport (2021) förtydligar kopplingen mellan desinformation och våld genom att visa hur Trumps sinofobiska uttalanden om Covid-19 fick direkta våldsamma konsekvenser i form av att attacker mot asiater i USA ökade kraftigt efter uttalandet. Han understryker även hur inhemsk terrorism från extremhögern har lett till nya komplexa problem för säkerhetstjänsterna. Svårigheten att bemöta hotet från inhemsk terrorism är tudelat då det dels finns risk att utlösa en politisk kris och dels finns risk att medborgerliga rättigheter kränks. Både ideologier och demonstrationer är skyddade av yttrandefrihet som konstitutionell rättighet. Rapoport menar att säkerhetstjänster saknar strategier för att bemöta dessa problem (Rapoport 2021:914).

Piazza (2021) visar kvantitativt hur länder där politiska beslutsfattare sprider desinformation upplever mer inhemsk terrorism. Kopplingen görs mellan hur desinformation driver polarisering av politiska klimat och hur det i sin tur agerar som katalysator för inhemsk terrorism. Han understryker hur desinformation från beslutsfattare, däribland president Trump, som sprids via social media får påtagliga konsekvenser för individens fysiska säkerhet. Stormningen av Kapitolium utgör ett nutida exempel (Piazza 2021:1,15f)

3.2 Säkerhet och hotbildskonstruktion

Säkerhet förstås utifrån referensobjektet som betecknar det objekt som ska åtnjuta säkerhet. Den suveräna staten och dess territorier har traditionellt utgjort referensobjektet inom säkerhetsstudier (Waltz 1988; Buzan 1997). Säkerhetskonceptet har därmed ofta förståtts utifrån realismens världsbild där krig och militär styrka är

centrala komponenter. Realismens dominans inom forskningsfältet förstås utifrån de historiska förutsättningar som präglade säkerhetsstudier från andra världskriget fram till kalla krigets slut (ibid.).

En kritik mot denna syn på säkerhet växte fram med den kritiska skolan inom säkerhetsstudier som förkastar idén om att staten enbart ska förstås som referensobjekt. Istället problematiseras förhållandet mellan stat och individ där staten kan utgöra hotet (Browning 2011:236; Buzan 2016:52).

Buzan (2016) är starkt tongivande inom modern säkerhetsforskning och utvecklar synen på säkerhet genom en utvidgad säkerhetskatalog. Säkerhetskonceptet breddas från ett statscentrerat perspektiv till arenor som politik, ekonomi, militär, samhälle och miljö där samspelet mellan hot och sårbarheter utgör en analytisk utgångspunkt.

Köpenhamnsskolan vidareutvecklar resonemangen och hävdar att säkerhet kan förstås konstruktivistiskt utifrån säkerhetisering (Buzan 1997). Uppsatsen utgår från den kritiska skolans syn på säkerhet och Köpenhamnsskolans syn på språket som centralt för att förstå säkerhet. Hot existerar inte oberoende av hur säkerhetsaktörer språkligt beskriver hot i förhållande till referensobjekt.

4. Teoretiskt ramverk

Säkerhet i relation till desinformation inifrån det politiska systemet synliggörs genom fyra aspekter. Nedan definieras hotet i avsnittet “desinformation” och i följande avsnitt conceptualiseras säkerhet genom tre sammankopplade aspekter: synen på vad som ska skyddas, hur förståelsen av vad som ska skyddas konstrueras, och i vilken relation till det politiska systemet som förståelsen av hotbilden blir till. Det teoretiska ramverket utgörs således av teoretiska insikter rörande desinformation, referensobjekt, hotbildskonstruktion och det institutionella förhållande som råder mellan underrättelsemyndigheter och beslutsfattare.

4.1 Desinformation

Desinformation förstås utifrån tre kriterier som särskiljer desinformation från andra typer av strategisk kommunikation: (1) informationen är falsk eller vilseledande (2) informationen kan vara skadlig och (3) informationen sprids med intentionen att skada eller föra fram egna intressen (Freelon & Wells 2020:145). Jag menar att forskningen visar hur desinformation som säkerhetsproblem bör förstås utifrån långsiktiga och kortsiktiga konsekvenser. Direkta konsekvenser kan förstås utifrån hur reaktionär terrorism, social tillhörighet och desinformation är intimt sammankopplade. Triestan (2021) belyser en växelverkan mellan ideologisk grupp tillhörighet, spridande av desinformation och inhemsk terrorism (ibid. 197,194). I en amerikansk kontext förstås de akuta effekterna som direkt kopplade till desinformation förmedlad av beslutsfattare. När ledande politiker medvetet sprider desinformation för att manipulera attityder och främja egna intressen skapas en informationsmiljö där det är mer troligt att inhemsk terrorism uppstår (Piazza 2021:3). Digitaliseringen är en förutsättning för desinformation som ett modernt demokratiskt problem, då möjligheten att sprida information snabbt och med stor räckvidd ses som en demokratisk sårbarhet som kan utnyttjas av antagonistiska aktörer (Schia & Gjesvik 2021:414). Att mycket kommunikation numer sker i digitala miljöer innebär att territoriella gränser suddas då samarbete över stora avstånd möjliggörs samt att anonymitet möjliggör reproducerande av extrema åsikter, vilket i sin tur leder till polarisering (ibid. 415).

Desinformation har således en långsiktig demokrati-destabiliserande effekt. Ett principiellt dilemma inom forskningen är avvägningen stater måste göra

mellan 'säkerhet' och 'demokratiska principer' (Schia & Gjesvik 2021; Morgan 2018; Wigell 2021; Rapoport 2021). Problematiken med att hantera säkerhetsproblem utan att begränsa demokratiska rättigheter angår två samhällseliga grundstenar som är svåra att särskilja när hotet utgörs av desinformation. Problematiken kan exempelvis omfatta hur säkerhetstjänster bör hantera extremistgrupper rättighet att demonstrera. Frågan om hur FBI bemöter de fortfarande aktuella orsaker som låg bakom stormningen av Kapitolium utan att kränka demokratiska rättigheter utgör ett centralt dilemma. Några framträdande möjligheter för att beskriva hotet är alltså som långsiktigt, kortsiktigt, drivet av teknologi samt som i konflikt med demokratiska rättigheter, och därmed kommer dessa aspekter användas i utformningen av analysverktygen.

4.2 Referensobjekt, hotbilder och beslutsfattare

Utifrån Buzans (2016) förståelse menas i denna uppsats att referensobjektet återfinns inom olika arenor och på olika analysnivåer samt att hot och sårbarhet inte är väsensskilt. När individen utgör referensobjektet framträder statens janusansikte. Statens existensberättigande ligger i dess skydd av individuell säkerhet genom våldsmonopol och rättssäkerhet (Buzan 2016:49ff) men staten kan även utgöra hot mot individens säkerhet, både genom att statens och individens säkerhet inte är väsensskilt och genom att själva staten utgör hotet (ibid. 52,56ff).

Staten som referensobjekt förstås utifrån dess olika komponenter. Staten utgörs utöver dess territorium och suveränitet även av 'statens organiserande idé' och 'institutionella uttryck' (Buzan 2016:71). Statens institutioner reflekterar och organiseras utifrån statens existentiella idé. Som säkerhetsobjekt är det ändå analytiskt användbart att särskilja dem eftersom institutioner som fysiska objekt är mer sårbara för hot än abstrakta entiteter som idéer (ibid. 85). Ur ett nationellt säkerhetsperspektiv utgör dock statens idé ett av de mest skyddsvärda objekten då den organiserande idén är central för statens existens (ibid. 74). Att motstridiga idéer är det största hotet mot referensobjektet (ibid. 82) understryker hur desinformation kan utgöra ett säkerhetsproblem.

Buzan och Wævers (1997) tongivande teori om säkerhetsisering utforskar relationen mellan hot och referensobjekt ur ett konstruktivistiskt perspektiv. Deras resonemang fokuserar på processen där hot konstrueras till att bli säkerhetsfrågor utifrån språklig konstruktion genom en "speech-act". För att hot ska bli säkerhetsproblem måste hotet beskrivas av en "securitizing actor" inför en publik som ett existentiellt hot riktat mot ett referensobjekt. Språkligt konstrueras en specifik säkerhetsdiskurs som skapar en intersubjektiv uppfattning om vad som

hotar säkerheten. Det är först när mottagaren av denna ”speech-act” accepterar hotet som det får politiskt värde. När hotet är accepterat är säkerhetsiseringsprocessen klar och politiska motåtgärder kan implementeras (Buzan 1997:13f).

Ambitionen med uppsatsen är inte att kartlägga huruvida desinformation är säkerhetsiserat eller ej då utgångspunkten är att desinformation *är* ett säkerhetshot. Genom Buzans (1997) teori går det snarare att förstå varför det är ett dilemma för FBI att beskriva hot, då FBI rimligtvis är medvetna om att de påverkar sin omgivning genom *hur* de framställer hotet. Jag antar således att FBI är medvetna om hur deras språkbruk i framställan av hot kan vara politiskt laddade. FBI måste därmed ta ställning till olika dilemman när de delger deras syn på desinformationshotet offentligt.

Desinformation och därmed skapandet av hotbilder inom underrättelseorganisationer kan även förstås utifrån en byråkratisk kontext. Yarhi-Milo (2014) beskriver hur byråkratiska och organisatoriska processer styr hur underrättelsemyndigheter väljer och utvärderar information. Organisationens målsättning och standardiserade rutiner styr hur information behandlas och förstås inom organisationer (Yarhi-Milo 2014:23). Detta är grunden för ’The Organizational Expertise Hypothesis’ som hävdar att underrättelseorganisationer inte fäster större vikt vid information som faller utanför deras expertisområde. Då en av underrättelsemyndigheternas centrala uppgifter är att förstå hoten som nationen står inför konstrueras oftast hotbilder utifrån en uppfattad militär kapacitet hos motståndare (Yarhi-Milo 2014:256).

Ett av underrättelseanalysens forskningsmål är att förstå den kontextuella miljö där hotet skapas. Ett centralt tema är förhållandet mellan beslutsfattare och underrättelsemyndigheter (Lowenthal 2010:1). Förhållandet kan förstås utifrån ett producent-konsument-förhållande där underrättelseprodukter ska underlätta för den politiska ledningen att fatta underbyggda beslut i en oviss informationsmiljö. I denna relation framkommer en maktdynamik där folkvalda beslutsfattare och underrättelsemyndigheter inte är likvärdiga. Underrättelsemyndigheternas existensberättigande är avhängigt dess funktion att tjäna den politiska ledningen (Ibid. 2).

Förhållandet mellan beslutsfattare och underrättelsemyndigheter är dock komplext genom relationens inbyggda politiseringsproblematik. Politisering definieras vanligtvis som ”manipulerandet av underrättelseprodukter för att återspegla politiska preferenser” (min översättning) (Bar-Joseph 2013:347). Fenomenet är dock inte begränsat till hur underrättelsemyndigheter optimerar analysprodukter för att uppfylla politiska, byråkratiska eller ideologiska mål, beslutsfattare kan även aktivt välja bort analysprodukter och på så vis politisera underrättelsen (Gentry 2020:648).

Politisering av amerikanska underrättelsemyndigheter har förekommit historiskt (Bar-Joseph 2013:348ff), men under Trumps presidentperiod framträdde en ny typ av politisering kännetecknad av att praktiserande och före detta underrättelseofficerare öppet kritiserade den sittande presidenten. Kritiken mot Trump från underrättelsepersonal bryter med en etablerad norm inom underrättelsekomplexet gällande att underrättelseofficerare ska upprätthålla objektivitet och professionalism som står över både personliga politiska åsikter

och presidentens syn på underrättelsetjänsten (Gentry 2021:757ff). Å andra sidan visar forskning att öppen kritik av den exekutiva makten från underrättelsekomplexet inte är unikt för Trumps presidentperiod utan har förekommit historiskt och kan förstås som en naturlig del av spänningen mellan folkvalda, utbytbara politiker och de permanenta delarna av statens institutioner (Betts 2020:3f; Rogg 2020:667).

Förhållandet mellan underrättelsemyndigheter och beslutsfattare kan även förstås utifrån en gemensam värdegrund präglad av förtroende och tillit. Denna värdegrund är central för både underrättelsemyndigheters och beslutsfattares förmåga att agera i samförstånd trots oenighet i sakfrågor. Under Trumps presidentskap har den gemensamma förtroendegrunden omvärderas till att istället definieras som förväntad lojalitet från underrättelsekomplexet gentemot den exekutiva makten (Manjikian 2020:709)

Forskningen visar att hotet från desinformation utmanar grundläggande uppfattningar om vad som är skyddsvärt och skapar en osäkerhet kring hur problemet ska beskrivas. Trumpismen är ett varaktigt fenomen inom den amerikanska politiken (Levine & Smith 2021) och underrättelsemyndigheternas bemötande av desinformationshot från folkvalda kan därmed analyseras utifrån att förhållandet mellan säkerhetstjänst och beslutsfattare präglas av viljan att undvika politisering. Osäkerheterna kring vad hotet från desinformation är och vad som hotas bör även avspeglas i deras resonemang. Då förhållandet till politiska aktörer är absolut grundläggande för att förstå FBI:s yttranden kommer FBI:s benägenhet att kritisera politiker som bidrar till säkerhetshot vara centralt i utformningen av uppsatsens analysverktyg. Även de många möjligheterna att beskriva referensobjektet i form av individ eller stat samt utifrån olika tolkningar av statens idé måste vara tongivande i analysverktygen för att förstå FBI:s uppfattning.

5. Metod

5.1 Forskningsdesign

Utifrån syftet att undersöka hur säkerhetstjänster väljer att beskriva hot antas en hermeneutisk vetenskapssyn vilket innebär att tolkningsaspekten är central. Jag utgår även från att språket är en central faktor för begripliggörandet av verkligheten.

För att synliggöra underliggande ställningstaganden och avvägningar som formar FBI:s beskrivning av desinformation anser jag att en textanalytisk metod är mest fruktbar. Då målet är att analysera implicita antydningar som inte alltid uttryckligen förkunnas snarare än att mäta frekvenser väljs en kvalitativ ansats.

En kvalitativ textanalys kan utgå från en kritiskt granskande eller en beskrivande ambition. Avhängigt frågeställningens natur utförs denna studie med en beskrivande ansats baserat på Esaiasson et al. (2003) tankar som menar att en systematiserad beskrivande textanalys är mest fruktbar gällande att 'klargöra tankestrukturer hos aktörer', vilket också är min ambition (Esaiasson et. al 2003:233f). Genom en läsning av textens helhet och separata delar utifrån ett deduktivt framtaget analytiskt raster är ambitionen att fånga underliggande signaler som ligger till grund för FBI:s beskrivning av desinformation. Uppsatsens forskningsdesign utgörs således av en kvalitativ textanalys med en systematisk beskrivande ansats.

Då ett av de övergripande målen är att analysera förändring väljs en jämförande metod utan kausala anspråk. De två valda analysenheterna, de amerikanska presidentvalen 2016 och 2020, avhandlas i en longitudinell undersökning (Teorell & Svensson 2007:81f). Genom att kontrastera två olika analysenheter utifrån en 'mest lika' urvalsstrategi (Lamont 2015:133) synliggörs huruvida variablerna 'inhemsk desinformation' och 'utländsk desinformation', samt 'hotets egenskaper och konsekvenser' förändras över tid. Urvalet av analysenheter är således strategiskt (Teorell & Svensson 2007:84).

5.2 Idéanalys

Utifrån ambitionen att synliggöra det språkbruk som FBI väljer för att utåt skapa en hotbild gällande desinformation anses idéanalys vara en lämplig metod. Idéanalys kan användas för att förstå och förklara 'människors världsbilder, drivkrafter och målsättningar' genom att analysera idéer och hur aktörer reproducerar dem (Boréus & Bergström 2018:138). Idéanalysen kan ha olika mål, Boréus & Bergström (2018) delar in de olika analystyperna i *beskrivande*, *förklarande* och *idékritiska* (ibid. 140). Ansatserna gör idéanalysen användbar utifrån olika perspektiv. Beckman (2005) menar att analysen kan genomföras utifrån ett aktörs- eller idé-centrerat perspektiv (ibid. 17). Ansatsen i denna undersökning är inte att pröva giltigheten eller gångbarheten i idéerna utan snarare att kartlägga föreställningar hos aktörerna som presenterar idéerna. Således kommer analysapparaten vara av beskrivande natur utifrån ett aktörsperspektiv.

Ideér förstås som varaktiga tankekonstruktioner som existerar i människans tankevärld. Med den konstruktivistiska utgångspunkten att människor använder språk för att skapa mening och begripliggöra tillvaron kan något så abstrakt som tankekonstruktioner konceptualiseras. När människor formulerar idéer språkligt i text går det att undersöka dem empiriskt (Boréus & Bergström 2018:133, 139).

En beskrivande idéanalys syftar även till att tolka materialet och har alltså ansatsen att utöver beskrivning säga något nytt om materialet som inte säger sig självt (Beckman 2005:50). För att uppnå kriterier på vetenskaplighet ska tolkningen av materialet utföras utifrån en begreppsapparat eller klassifikations-schema (Teorell & Svensson 2007:24).

De två vanligaste typerna av kodscheman inom idé- och ideologianalys är *idealtyper* och *dimensioner*. I en idealtypsanalys konstrueras en idealtyp av fenomenet som det empiriska materialet jämförs mot. Utformas analysverktyget utifrån dimensioner väljs ställningstagande ut inom det fenomen som ska studeras i ytterlighetspunkter. Dessa poler utarbetas ur existerande teoribildning. Analysen går sedan ut på att sortera empiriska utsagor efter dimensionernas motsatspar med inferens som mål (Boréus & Bergström 2018:153ff,170f). Då den här studien undersöker ett problemkomplex och inte en ideologi anses dimension som begreppsapparat vara mest fruktbar.

5.3 Dimensioner

Utgångspunkten för operationaliseringen är att FBI är medvetna om att deras offentliga beskrivning av säkerhetsproblemet innebär ställningstaganden i olika dilemman. Dimensionerna konstrueras utifrån de möjligheter till beskrivning som har angetts förekomma i tidigare forskning och vägleds av den övergripande förståelsen av hur säkerhet conceptualiseras: vad utgör hotet, vad ska skyddas och utifrån vilken kontext skapas förståelsen av hotbilden. Således utgörs dimensionerna av tre övergripande teman: *hotets natur*, *referensobjektet* och *relationen till det politiska systemet*.

Dimension 1 - Hotets natur

Hur beskriver FBI hotets karaktär? För att urskilja de forskningsmässigt mest centrala möjligheterna i beskrivningen används ytterlighetspunkter som utgörs av motsatspar som betecknar likartade binära dikotomier: *systematiskt-osystematiskt* samt *akut-långtgående*. Motsatsparet *systematiskt-osystematiskt* beskriver hotets struktur.

Systematiska hot urskiljs i texten när hotet beskrivs som drivet av strategi, till exempel om en statsmakt eller annan aktör utpekas som central för spridandet av desinformation. Även att hotet beskrivs i militära termer visar på att det uppfattas som systematiskt (Yarhi-Milo 2014). Beskrivs hotet utifrån förmågan att uppnå förutbestämda mål som att storskaligt skada samhället förstås hotbilden som systematisk. Dessa kriterier gäller både utländska eller inhemska aktörer, men sammankopplas påverkansförsök med aktörer som inifrån pådriver polariseringen av samhället tolkas detta som en koppling till inhemska aktörer (Piazza 2020).

Osystematiska hot beskrivs som orsakade av teknologin i sig. Ifall FBI exempelvis beskriver desinformation som sprunget ur den digitala samtiden eller social media tolkas detta som ett osystematiskt hot. Då hot orsakade av digitaliseringen debatteras inom forskningen (Schia & Gjesvik 2021) antas teknologi vara den troligaste möjligheten för FBI att beskriva hot när avsikten är att undvika att framställa en mänsklig avsändare.

Motsatsparet *akut-långsiktigt* fokuserar på framställningar som beskriver hotets konsekvenser.

Akuta konsekvenser utgörs av uttalande som sammankopplar desinformation med inhemska terrorism, våldsbejakande extremism eller liknande direkta våldshandlingar, då denna koppling är framträdande inom forskningen (Triestan 2021). Även problemformuleringar gällande hur extrema åsikter kopplas till våldsutövning förstås som ett akut problem.

Långsiktiga konsekvenser identifieras som beskrivningar av underminering av befolkningens tilltro demokratiska institutioner, polarisering av samhället, samt långsiktig påverkan på demokratiska val (Morgan 2018).

Dimension 2- Referensobjekt

Hur FBI beskriver vad som är skyddsvärt fångas inom motsatsparet *säkerhet-demokratiska principer* som förstås på individuell och statlig nivå.

Säkerhet på individnivå förstås som ett tillstånd då referensobjektet 'inte är satt under existentiellt hot' (Buzan 2016). Således framträder individens säkerhet som referensobjekt i implicita eller explicita uttryck för att individer eller amerikanska medborgare ska skyddas. Ifall FBI utmålar individens sårbarheter för desinformation tolkas det som att individen är det skyddsvärda (ibid.).

Demokratiska principer på individnivå förstås som hänvisningar till individuella demokratiska rättigheter att såsom rösträtt, yttrandefrihet och rätt att demonstrera, vilket kan vara ett dilemma för FBI att hantera (Morgan 2018; Rapoport 2021). Även hänvisningar till individuell frihet i bredare bemärkelse menas inom en amerikansk kontext förstås som hänvisningar till sådana rättigheter.

Säkerhet på samhällsnivå rör uttalanden som beskriver det skyddsvärda som 'materiella ting som representerar samhället' vilket i denna kontext kan innefatta exempelvis Kapitolium, vallokaler, postväsen eller andra platser med samhällsbärande funktioner. Buzan (2016) menar att staten utgörs av dess separata delar där 'statens institutionella uttryck' är ett.

Demokratiska principer på samhällsnivå omfattar skildringar av bredare och mer abstrakta referensobjekt såsom demokratiska idéer, tillit, suveränitet och socio-politisk sammanhållning, (Buzan 2016) som ju har uppmärksamats som hotat av desinformation. Även demokratins funktioner i form av processer och system för val och utövande av politisk makt räknas hit.

Dimension 3 – Relation till det politiska systemet

Under vilka förutsättningar konstruerar FBI sin förståelse av hotet? Med utgångspunkten att 'verkligheten är kontextberoende och kulturellt betingad' uppstår förståelsen av hotet inte i ett vakuum (Rathmel 2002:93).

Då forskningen om underrättelsemyndigheters institutionella kontext debatterar den potentiella inblandningen i politik används motsatsparet *politiserat-icke politiserat* för att synliggöra hur FBI beskriver självständighet gentemot beslutsfattare samt auktoritet i politiska frågor.

Politisering syftar på uttalande som tolkas som kritik mot den sittande presidenten (Gentry 2020). Detta kan ske både explicit och implicit genom exempelvis metaforer, genom kritik som i kontexten hänvisar till presidentens agerande, eller stöd för policier som går mot den exekutiva maktens linje. Den mest direkta formen av politisering är dock att kommentera eller debattera politiska sakfrågor (Buzan 1997), men även ett språkbruk tydligt hämtat från ett politiskt parti eller en politisk grupp ses här som ett politiskt ställningstagande.

Denna dimension omfattar även vilken relation som enligt FBI bör förekomma mellan centrala samhällsinstitutioner. För att beskriva denna relation omfattar dimensionen mer övergripande sätt att framhäva att FBI inte är underställt

politiska aktörer. Även uttryck som framhäver FBI:s självständighet gentemot presidentämbetet, som visar på avståndstagande, eller antyder auktoritet att ingripa i politiska förehavanden faller därför under politisering.

Icke-politisering innebär därmed att undvika att uttala sig i politiskt känsliga frågor genom att uttrycka att detta ligger utanför FBI:s mandat. Även beskrivningar som framhäver en objektivitet eller professionalism grundat i att avhålla sig från politiska ämnen ses som icke-politisering. Principer om politikens frihet från inblandning från andra samhällsinstitutioner samt påpekanden behov av tillit till presidenten även vid oenighet om faller under denna dimension. En motsvarighet till att framföra kritik är därmed att uttrycka en enighet eller lojalitet med presidenten eller presidentämbetet.

6. Material

Materialet utgörs av fyra texter som producerats av högt uppsatta representanter för FBI. Två av texterna är årligt återkommande anföranden inför senaten där FBI redogör för säkerhetsläget och de hotbilder nationen står inför. Anföranden är från 2017 och 2021 för att reflektera FBI:s hotbild av desinformation gällande valen 2016 och 2020. Texterna är cirka sex sidor i omfång per anförande och hålls av FBI:s högste representant Christopher Wray som var chef för FBI under perioden som undersöks. De resterande två texterna utgörs av transkriberade intervjuer av högt uppsatta tjänstemän inom FBI inför senaten och representanthuset i utskottsfröförhör som avhandlar olika teman som problematiserar desinformation.

Bill Priestap, som representerar FBI:s counterintelligence-avdelning frågas ut av “select committee on intelligence” i senaten rörande Rysslands inblandning i det amerikanska valet 2016. Intervjuns omfång är cirka 30 sidor transkriberad text.

Timothy R. Langan som representerar FBI:s kontraterrorism-avdelning frågas ut 2021 av “committee on oversight and reform” i representanthuset rörande strategier för att motverka inhemsk vit terrorism. Intervjuns omfång är cirka 20 sidor transkriberad text.

6.1 Materialdiskussion

Materialet är valt utifrån förförståelsen att material som presenteras i en offentlig kontext speglar hur organisationen väljer att presentera sig själva och sina resonemang. Då anförandena är förberedda och ges av högt uppsatta representanter inom FBI samt kan nås av en stor publik antas materialet avspegla vad FBI vill signalera utåt. Utifrån kontexten bör även texterna avspegla prioriteringar som görs inom organisationen. Således kan ett fåtal texter representera en stor organisations målsättningar och ideér.

I utskottsfröförhören utfrågas högt uppsatta representanter för FBI angående aktuella hot. En förförståelse för detta material är att den svarande är benägen att förklara så tydligt och kortfattat som möjligt utan att överskrida sina professionella befogenheter. Materialet erbjuder en möjlighet till uttalanden som inte är helt planerade eftersom de uttalas under press och utan kontroll över motpartens frågor. Samtidigt kan de antas avspegla faktiska ställningstaganden inom FBI då de svarande är utbildade i och förberedda för dessa situationer och därmed troligtvis svarar inom sin professionella roll. Vid osäkerhet om vad som är

lämpliga svar är det därmed troligt att de svarande utgår från vad som anses passande inom FBI snarare än personliga åsikter.

Genom att välja ett anförande och en intervju per val är ambitionen att ringa in de mest centrala uttrycksformerna i ett bredare spektrum. Anföranden anses fruktbara för att fånga implicita budskap och antydningar utöver det explicita i texten. Utskottsförhören lämpar sig för att se hur FBI formar resonemang när de är under press och inte helt kontrollerar narrativet.

7. Analys

7.1 Hotets natur valet 2016

I Wrays anförande 2017 som avhandlar de 'nutida hoten mot nationen' framträder olika teman som synliggör att hotet konstrueras som systematiskt och akut då FBI beskriver det som ideologibundet med terrorhandlingar som effekt.

Redan i anförandets första paragraf nämns den moderna teknologin som en av de största utmaningarna för FBI som organisation. Den digitala aspekten ramas in som ett verktyg för antagonistiska aktörer att framföra sin vilja. Det är således aktörerna som är fokus för hotbilden och inte de teknologiska verktyg de använder, vilket leder till tolkningen att FBI ser hotet som drivet av mänsklig strategi och inte teknologi. Den första punkten efter inledningen avhandlar kontraterrorism. Hotet prioriteras av FBI, vilket uttrycks explicit samt förstås implicit av avsnittets placering i anförandet. Att hotet från desinformation förstås som akut med direkta konsekvenser i form av terrorism blir tydligt när Wray uttryckligen i de första meningarna i stycket beskriver hur terrorism kopplas samman med desinformation och propaganda när han säger; "From a threat perspective, we are concerned with [...] those who are inspired by terrorist propaganda and act out in support [...]". Hotbilden kopplas explicit till propaganda från terrorgrupper vilket visar hur FBI formulerar hotet utifrån deras byråkratiska expertisområde genom en väletablerad hotbildsdiskurs.

Efter att Wray etablerat terrorism som en prioritet och kopplat samman det med desinformation avhandlas islamistisk terrorism i cirka en femtedel av talet. I slutet av stycket öppnar Wray upp för en mer implicit tolkning av hur hotet kan förstås utifrån andra avsändare än enbart utländska terrorgrupper när han säger: "Some trends within individual movements will shift as most drivers for domestic extremism, such as perceptions of government or law enforcement overreach, socio-political conditions, and reactions to legislative actions [...] och även "We anticipate law enforcement, racial minorities, and the U.S. government will continue to be significant targets for many domestic extremist movements." Uttalanden tolkas som att det går att skönja början på ett skifte från hotbilden som varit gällande sen 9/11 om islamistisk terrorism som det principiella hotet, till en öppnare hotbildsdiskurs där terrorism driven av endemisk problematik även beaktas.

Även i *utskottsförhöret med Priestap den 21 juni 2017* rörande Rysslands inblandning i det amerikanska valet 2016 framställer FBI desinformation som ett systematiskt hot med långsiktiga konsekvenser. Även om förhörets tema är 'rysk inblandning i valet 2016' pressas FBI med frågor rörande den exekutiva maktens roll i spridandet av desinformation. Även frågor som uttrycker teknologins roll i förståelsen av hotet avhandlas. Priestap uttrycker explicit hur FBI kategoriserar desinformationshotet runt valet 2016 som ett systematiskt militärt hot då Rysslands aktivitet bör förstås som "information warfare, because it is information that Russia uses as a weapon." (s.15) och vidare beskrivs teknologins roll när: "They [Russia] also pushed fake news and propaganda, and they used online amplifiers to spread the information to as many people as possible." (s.15). Påverkanskampanjer från Ryssland beskrivs som ett traditionellt problem för säkerhetstjänsten, dock understryker Priestap digitaliseringens roll flertalet gånger i utfrågningen som ett verktyg Ryssland anammat för att förstärka effekten.

Ryssland anges även vara ett framtida hot. Genom att explicit och återkommande påpeka den systematiska, statsstyrda karaktären framstår därmed teknologi inte som en fristående faktor i hotet, utan snarare som ett nytt militärt verktyg kontrollerat av främmande stat. Genom att göra historiska kopplingar för att förklara desinformationens natur framstår inte hotet som nytt utan som en fortsättning av ett traditionellt säkerhetshot. Den säkerhetsiseringsretorik som pekar ut Ryssland som militärt hot befäster en traditionellt hotbild samtidigt som den utesluter andra mer nutida förklaringar som inomstatliga politiska aktörer, individer och teknologin som drivande faktorer.

Den ryska målsättningen anges vara att underminera demokratins princip om fria och rättvisa val genom att så split, samt att underminera demokratin i sig genom att underminera fria rättvisa val, vilket således är de långsiktiga konsekvenserna för samhället. Vid en fråga om hur framgångsrika Ryssland varit samt vad som ska göras mot hotet uttrycks att FBI inte gör sådana bedömningar och att "the FBI doesn't do policy. I'm here today to provide you an overview of the threat picture." (s.40)

7.2 Hotets natur valet 2020

I Wrays anförande inför senaten 2021 framträder FBI:s förståelse av desinformation som ett systematiskt hot drivet av utländska aktörer. Stor vikt läggs vid att hotet förstås härstamma utanför nationen då detta avhandlas i cirka en femtedel av talet. FBI sammankopplar hotets avsändare med dess långtgående konsekvenser. Wray beskriver konsekvenserna:

"[...] attempts to sway U.S. voters' preferences and perspectives, shift U.S. policies, increase discord in the United States, and undermine the American

people's confidence in our democratic processes". Wray understryker även hur digitaliseringen har framhävt utländska aktörers förmåga att påverka den amerikanska opinionen. Hotet framställs utifrån en traditionell hotbildsdiskurs där hotets avsändare är främmande makt med intentionen att skada det amerikanska samhället.

Stormningen av Kapitolium den 6:e januari behandlas i ett separat avsnitt i början av anförandet där hotets natur istället framställs väldigt ambivalent som både kortsiktig och långsiktig samt systematiskt och osystematiskt. Avsnittet placeras i talet direkt efter att Wray beskrivit inhemsk terrorism som FBI:s högsta prioritet och markeras därmed tydligt stå utanför det huvudsakliga hotet från inhemsk terrorism. Ett skifte i retoriken syns när Wray talar om den 6:e januari, han kallar händelserna 'criminal activity' istället för inhemsk terrorism samt framhäver individens roll istället för att diskutera händelserna utifrån en större politisk kontext. Detta borde tyda på att hotet förstås som osystematiskt och utgå från individuella motiv, längre ner i samma stycke beskriver dock Wray det som "This ideologically motivated violence—domestic terrorism" och allra sist i stycket "[...] influence the American people or affect the conduct of our government." vilket kan tolkas som att FBI ändå ser hotet som systematiskt med långsiktiga konsekvenser. En mer specifik tolkning är att uttalanden om 6:e januari utgör en utmaning för FBI då hotet är politiskt känsligt samt att det faller utanför tidigare etablerade hotbildsuppfattningar.

I en närläsning syns även hur Wray implicit antyder att de individer som stormade Kapitolium inte anses representativa för en större politisk rörelse när han använder 'some' för inte utpeka hela rörelsen. Han säger "willingness by some to use violence against the government" och "some domestic violent extremists". Retoriken belyser ytterligare hur noga FBI är med att distansera sig genom att frikoppla hotet från den systematiska beskrivningen.

Samman tagen utifrån en helhetsläsning tolkas FBI:s beskrivning av hotet från desinformation som systematiskt med långsiktiga konsekvenser med undantag för händelserna den 6:e januari.

I utskottsförhöret med Langan 2021 framträder en implicit svag framställning av hotet som osystematiskt samt en explicit stark framställning av hotets kortsiktiga natur. I förhöret deltar även representanter för Department of Homeland Security (DHS) som tillsammans med FBI ansvarar för att skydda nationen. DHS kopplar explicit samman desinformation från amerikanska beslutsfattare med inhemsk terrorism (s.9), vilket tyder på en stark förståelse av att hotet är systematiskt och kortsiktigt, medan FBI framträder som mer försiktiga i sin framställning av hotet som ett inhemskt hot.

Langan beskriver "the great terrorism threat [...] posed by lone actors or small cells who typically radicalize online" (s.10). Att framhäva ensamma aktörer som radikaliserar online tyder på att hotet ses som osystematiskt och kortsiktigt, men uttrycket att "whose inspiration stems from domestic influences" (s.10) tyder att hotet ändå i viss mån uppfattas som systematiskt därför att 'domestic influences' utifrån kontexten inte utesluter den strategiska aspekten i hotet.

På en fråga om huruvida våld till följd av konsumtion av skadlig information online tenderar att vara högerextremistiskt och huruvida vänstergrupper var

framträdande i stormningen av Kapitolium eller ej, nedtonas den systematiska aspekten i svaret. Langan säger att FBI ska undersöka motivationen hos "individual actors" genom "investigation into each one to determine what their individual ideology was to motivate them toward the act of violence or to commit Federal crimes." (s.30) En hotbild framträder där FBI understryker individens roll i en större politiskt känslig fråga. Genom att återkommande betona isolerade aktörer och brottsliga handlingar frikopplas stormningen av Kapitolium från desinformation inifrån statsapparaten. Att benämna agerandet som brott istället för terrorism när frågan gäller högerextremism skapar ytterligare distans till terrorism som följd av systematisk desinformation.

7.3 Jämförelse av hotets natur

Under 2016 framträder bilden av FBI:s syn på desinformation som ett statssponsrat hot som sprids strategiskt för att i första hand söndra den amerikanska demokratin. När FBI beskriver hotet som ett av många inom ramen för nationen säkerhet framhävs desinformationens akuta effekter som extremism, våld och inhemsk terrorism, medan när representanter för FBI pressas utifrån mer specifika villkor som 'utländsk valpåverkan' framhävs istället de långsiktiga effekterna som förstärker söndra den amerikanska demokratin. När hotet förstärks vara från den traditionella fienden Ryssland används ett hotbildsnarrativ som påminner om kalla krigets retorik, när hotet istället beskrivs utifrån terrorism behandlas det utifrån ett väletablerat narrativ som går tillbaka till 9/11. Övergripande beskrivs hotets natur utifrån välkända hotbilder, dock finns det en tendens i Wrays anförande som vittnar om att FBI:s hotbildskonstruktion inte enbart fokuserar på islamistisk terrorism.

Hotet ses fortfarande som systematiskt 2020 med både akuta och långtgående effekter. Anmärkningsvärt är att FBI efter 6:e januari vidhåller sin allmänna syn på hotet som utländskt trots den uppenbara kopplingen till inhemsk desinformation, en koppling som representanter för andra delar av underrättelsekomplexet explicit gör. Att FBI vidhåller hotet som utländskt på grund av att standardiserade rutiner för analys inte fångar hotets skiftande karaktär anser jag som mindre troligt. Vid de tillfällen då FBI tvingas prata om händelserna den 6:e januari framstår språkbruket som mer vagt och försiktigt i skildringen av hotets ursprung och konsekvenser. Skiftet av avsändare tycks därmed medföra ett behov av att undvika ställningstaganden.

7.4 Referensobjekt valet 2016

I Wrays statement 2017 framstår den individuella säkerheten och demokratiska principer på samhällsnivå som mest skyddsvärt enligt FBI. Fokuset läggs på den individuella säkerheten som referensobjekt. Det blir tydligt när Wray redan i början av talet beskriver offren för terrorism som ”innocent men”, ”children killed” och ”families, friends, and whole communities left to struggle”, vilket tolkas som en säkerhetiseringsdiskurs med avsikt att visa att den ’individuella säkerheten’ är satt under existentiellt hot. ’Individen’ beskrivs även av Wray i talet som sårbar för desinformation och propaganda, vilket även det tolkas som att ’individuell säkerhet’ prioriteras av FBI.

Referensobjektet ’demokratiska principer’ framstår inte lika tydligt men urskiljs när Wray beskriver ”the U.S. government” och ”law enforcement” som framtida potentiella mål för inhemska terrorgrupper. Referensobjektet ’demokratiska principer’ går även att skönjas längre ner i talet när ’cyberhot’ avhandlas. Wray beskriver hur utländska underrättelsetjänster bland annat hotar kritisk infrastruktur, vilket utifrån kontexten tolkas som delar av ’statens institutioner’. Tolkningen blir därmed att FBI anser att demokratibärande institutioner och infrastruktur är prioriterade referensobjekt. Wray klargör vidare i samma stycke hur ”[...] cyber-attacks on our nation’s private sector and government networks have increased dramatically in the past decade and are expected to continue to grow.”. ’Government network’ ses även här som referensobjekt vilket bekräftar tolkningen ytterligare.

I utskottsförhören med Priestap den 21 juni 2017 framkommer den amerikanska demokratin som det huvudsakliga referensobjektet inom ramen för det ’ryska desinformationshotet’. Således är det ’demokratiska principer på samhällsnivå’ som FBI anser som mest skyddsvärt runt valet 2016. FBI signalerar även hur viktigt det är att skydda beslutsfattares informationshantering, vilket tolkas som att referensobjektet även förstås som ’säkerhet på samhällsnivå’.

Priestap uttrycker explicit i hans inledningsanförande att både tillit till valet och valsystemet är det skyddsvärda, två värden som tyder på att det är ’demokratiska principer på samhällsnivå’ som utgör referensobjektet. Han understryker även att Ryssland avser att underminera demokratin.

Genom att flertalet gånger uttrycka ’demokratiska principer på samhällsnivå’ ramar det huvudsakliga referensobjektet in tydligt. Dock framkommer ytterligare en förståelse av skyddsobjekt när Priestap diskuterar Rysslands process gällande desinformation. Här påstås Rysslands identifiera sårbarheter hos beslutsfattare för att extrahera information ur dem som kan användas som desinformation för att underminera befolkningens tilltro till det demokratiska systemet. Således menar FBI att även ting som känslig information behöver skyddas, vilket tolkas som att ’säkerhet på samhällsnivå’ är ett referensobjekt.

I utfrågningen synliggörs även ett dilemma för FBI rörande hur de ska hantera hot mot det politiska systemet utan att samtidigt blanda sig i delstaternas förfarande i utformningen av valsystem, vilket är ytterligare en indikator på hur FBI definierar referensobjektet som ’demokratiska principer på samhällsnivå’. De

egna delstaternas suveränitet angående valsystemets utformning är både en sårbarhet och ett referensobjekt för FBI då problematiken sammanfattas som:

”Russia continues to engage in exploitation of the U.S. elections process and elections are now considered a critical infrastructure, [...] the autonomy of each individual State and the control within their State of their election systems.” (s.47)

7.5 Referensobjekt valet 2020

I Wrays anförande inför senaten 2021 framträder en bild av att referensobjektet utgörs av ’säkerhet’ och ’demokratiska principer’ på samhällsnivå. Talet behandlar de hot nationen står inför och består av sex teman där hotet från desinformation är ytterst närvarande i tre av dem; ’Capitol Violence’, Top Terrorist Threat’ och ’Foreign Malign Influence’.

I avsnittet som behandlar stormningen av Kapitolium framstår referensobjektet som ’säkerhet på samhällsnivå’. Wray talar om ”the violence and destruction of property at the U.S. Capitol building” vilket tyder på att det som ska skyddas är av materiell karaktär. Att referensobjektet utgörs av ’materiella representationer av samhället’ blir även klart när Wray säger: ”[...] the symbolic nature of the National Capital Region”.

I de två efterföljande avsnitten som behandlar ’terrorhot’ och ’utländsk påverkan’ framstår det skyddsvärda istället som ’demokratiska principer på samhällsnivå’. Wray är explicit när han beskriver det skyddsvärda som ”[...] fabric of our civil discourse and are targeting policy processes at every level of government” och även ”[...] protect our elections, democratic processes, and the American people”.

Att Wray beskriver referensobjektet annorlunda i olika avsnitt i anförandet synliggör konflikten inom FBI kring hur de ska tolka och beskriva händelserna kring den 6:e januari. Utifrån FBI:s två uppdrag, att skydda medborgarna och konstitutionen, är det anmärkningsvärt att referensobjektet endast beskrivs utifrån en materiell karaktär rörande den 6:e januari. Genom att inte beskriva referensobjektet utifrån hur demokratin är under existentiellt hot frikopplas händelsen från desinformation inifrån statsapparaten.

I utskottsförhöret med Langan 2021 framstår individens säkerhet som det tydligaste referensobjektet. Kopplingar görs även till demokratiska principer både på individ och samhällsnivå genom svar som avspeglar FBI:s ambition att försvara både ’individen och konstitutionen’. Langan uttrycker FBI:s explicita förståelse av referensobjektet som allomfattande när han uttrycker FBI:s officiella ståndpunkt: ”The FBI takes seriously its mission to both uphold the Constitution and to protect the American people.” (s.11). Langan nämner även hur sociopolitiska mål driver en del inhemsk terrorism, vilket tyder på att det även

finns en förståelse för hur det skyddsvärda är 'demokratiska principer på samhällsnivå' (s.35).

En implicit förståelse av hur FBI uppfattar referensobjekt kan skönjas när Langan beskriver hur FBI har tillsatt en ny grupp, "Hate Crimes-DT Fusion Cell" (s.20), inom organisationen för att möta hotet från desinformation. FBI prioriterar således 'individens säkerhet' som referensobjekt då gruppen syftar till att skydda individer mot hatbrott. Ett fokus på individens säkerhet framkommer då både inhemsk terrorism och vit överhöghet anses föranleda våld, Langan säger: "act of violence that would be committed against an individual as a result of an ideology of the individual." (s.22). Att FBI använder en etablerad hotbild där individen utgör referensobjektet kan tolkas som ett sätt att undvika att behöva göra ställningstaganden i större politiska debatter.

Däremot när Langan pressas rörande FBI:s bevakning av afroamerikanska politiska aktivister använder han inte det etablerade hotbildsnarrativet utan refererar istället till FBI:s uppdrag att skydda både individen och demokratiska rättigheter utan att egentligen ta ställning i frågan, han säger; "First Amendment freedom of activity, the FBI vehemently defends the civil liberties of Americans. And it is part of our dual-pronged approach of both protecting Americans and also protecting their rights." (s.34). Utväxlingen synliggör en tendens som återfinns på flera ställen i texten; när FBI pressas använder de organisationens uppdragsbeskrivning som innefattar två referensobjekt, vilka inte alltid är förenliga med varandra, för att inte ta mer specifik ställning i olika säkerhetsdilemman.

7.6 Jämförelse referensobjekt

Genomgående för både 2016 och 2020 års val är att FBI förstår det som ska skyddas som både 'demokratiska principer' och 'säkerhet', dock syns en skillnad i vilken nivå som är i fokus. Demokratiska principer förstås nästan uteslutande som ett referensobjekt på samhällsnivå medans säkerhet som referensobjekt pendlar mellan individ och samhällsnivå.

Efter 2016 framträder FBI:s syn på referensobjektet som aningen splittrat. I Wrays framställning som behandlar den mer allmänna hotuppfattningen läggs fokuset på individens säkerhet trots att talet till stora delar behandlar val-desinformation. När Priestap blir utfrågad framträder demokratiska principer som det mest skyddsvärda. Sammantaget, då Wray även behandlar 'demokratiska principer' i sitt anförande, framstår just demokratiska principer som FBI:s principiella referensobjekt 2016.

Efter 2020 framträder 'demokratiska principer' som referensobjekt starkt i Wrays tal, förutom i avsnittet som behandlar 6:e januari där det skyddsvärda istället förstås utifrån de materiella skadorna som uppkom. I förhållandet med Langan

framträder individen och dess säkerhet som FBI:s fokuspunkt gällande vad som ska prioriteras.

Under Wrays två tal som mer allmänt redogör för olika hot syns det hur större fokus läggs på att beskriva demokratiska principer som referensobjekt 2020 än 2016. En intressant skillnad då ett förväntat utfall var att demokratiska principer skulle prioriteras 2016 som referensobjekt och inte säkerhet, i och med att valet präglades av rysk desinformation.

Skillnaden mellan 2016 och 2020 syns i hur FBI ställs inför nya säkerhetsdilemman med politiska undertoner efter valet 2020. FBI framstår 2016 som en organisation med en klar uppfattning om vilka referensobjekt de kan signalera utåt, medan organisationen efter 2020 inte förmedlar en enhetlig hotbildsdiskurs. Kontroversiella säkerhetsdilemman som stormningen av Kapitolium samt övervakning av afroamerikanska aktivister synliggör FBI:s dilemma i hur de ska formulera en hotbild utåt, både under förberedda anföranden och under press.

7.7 Relation till det politiska systemet valet 2016

I Wrays statement 2017 som avhandlar de 'nutida hoten mot nationen' rekommenderas policy-åtgärder vilket tolkas som ett inlägg i den politiska debatten, således framträder en viss politisering inom FBI. Varken explicita uttalanden som kritiserar presidenten eller uttalanden som utmålar FBI som objektiva och professionella görs i Wrays statement vilket sammantaget gör att anförandet synliggör en begränsad politisering.

I anförandet undviker Wray att kritisera beslutsfattare eller ta politisk ställning. Ett exempel är hur även enskilda ordval kan tyda på försök till neutralitet. Händelserna 6 januari benämns i anförandet som 'the siege' istället för 'insurrection' som används av många demokrater eller 'riot' som används av många republikaner, vilket bör tolkas som ett aktivt ställningstagande för FBI:s neutralitet.

Vid en helhetsläsning av talet framgår däremot att nästan hälften av talet används för att motivera två policy-rekommendationer vilket tolkas som att FBI fäster stor vikt vid detta. Anförandet delas upp i fyra delar, där del två behandlar FBI:s kapacitet för inhämtning av underrättelser om personer i utlandet och den bakbundenhet FBI upplever i lagstiftningen. Den fjärde delen behandlar liknande problematik då Wray även här rekommenderar en uppdatering av lagstiftningen gällande FBI:s förmåga att övervaka digital trafik inom landet.

Då anförandet används implicit som ett argument för policy, trots talets syfte att redogöra för nationens säkerhetsläge, visar hur FBI är villiga att bryta normen som gör gällande att de ej ska agera som politisk aktör.

I utskottsförhöret med Priestap den 21 juni 2017 framkommer svag kritik mot presidenten genom implicita antydningar samt genom att inte ta ställning mot de anklagelser som riktas mot Trump.

Priestap uppmanas ett antal gånger kommentera huruvida Trump antingen är en 'unwitting agent' för Ryssland eller ifall Trump hindrat FBI:s arbete. Dessa anklagelser svarar Priestan undvikande på genom att säga att han inte kan kommentera saken närmare. Med tanke på allvaret i dessa anklagelser är det dock anmärkningsvärt att inga protester mot de grova påståendena eller påpekanden om potentiell oskuld framförs, vilket tyder på att anklagelserna varken är otänkbara eller olämpliga. I detta fall tolkas därför en implicit kritik mot presidenten. Att svara undvikande på en allvarlig anklagelse kan även tolkas i motsatt riktning och ses som uttryck för neutralitet, objektivitet och respekt för presidentämbetet. Dock uttrycker Priestap implicit en koppling mellan Trump, Ryssland och desinformation när han flertalet gånger i förhöret antyder potentiella samband genom att säga att FBI utreder 'saker' och kommer dela med sig av dem när de vet mer. Det styrker tolkningen att FBI indirekt kritiserar presidenten genom att inte öppet försvara honom. Sammantaget förstås förhöret uttrycka en nyans av kritik mot presidenten och således förstås som en indikator för ett politiserat FBI, om än implicit.

7.8 Relation till det politiska systemet valet 2020

I Wrays anförande inför senaten 2021 spåras hur Wray både implicit och explicit framhäver FBI:s professionalism, vilket tolkas som att FBI är icke-politiserat. Anförandets övergripande tema är att presentera 'nya hot mot nationen', dock synliggör anförandets struktur en underliggande ambition att framställa FBI som en professionell organisation. En närmare läsning urskiljer retoriska grepp som implicit och explicit pekar på FBI:s professionalism. Wray säger bland annat: "deployed our full investigative resources" och "[...] have been hard at work". Mer implicita uttryck för professionalism är när Wray berättar om de 'hundratals arresteringar som gjorts i samband med 6:e januari' och när han talar om deras nya 'Foreign Influence Task Force' som implementerats för att bättre möta asymmetriska hot. Sammantaget spåras ingen kritik mot presidenten eller någon ambition att delta i den politiska debatten. Avsaknaden av dessa indikatorer samt FBI:s strävan att framstå som professionella i talet leder till en sammanvägd tolkning att FBI inte framstår som politiserat.

I utskottsförhöret med Langan 2021 framstår FBI som icke politiserat. Inga konfliktytor identifieras där det framgår att FBI kritiserar den exekutiva makten eller på något sätt implicit antyder att de inte kan säga vad de vill. En sammantagen läsning av texten visar en strävan att framstå som objektiva och professionella vilket ytterligare talar för ett icke politiserat FBI.

Däremot går det att implicit att utläsa hur den Trump-administrationens ideologi svagt kopplas samman med inhemsk terrorism, vilket kan tolkas som en kritik mot administrationen och en indikator för ett politiserat FBI.

I förhöret med Langan menas att hotet kan ha varierande ideologisk hemvist. På frågan om vilka ideologier som menas sägs: "racially or ethnically motivated violent extremists, anti-government/anti-authority violent extremists, animal rights and environmental violent extremists, abortion-related violent extremists" (s.21). Att i första hand nämna rasistiska och 'anti-government'-extremister kan tolkas som att traditionella högerhot prioriteras högre än traditionella vänsterhot som djurrättsaktivister och miljörelser. Rasistisk extremism beskrivs vidare som ideologiskt drivet av vit överhöghet "white supremacist-driven" (s.21), därmed framstår en noggrannhet i att framställa höger- och vänsterhot tillsammans men med en viss betoning av högerhoten. Sammantagen tolkas förhöret påvisa ett icke-politiserat FBI med en viss kritik mot Trump-administrationen.

7.9 Jämförelse av relation till det politiska systemet

I de två texter som behandlar valet 2016 utläses en svag politisering av FBI. I Wrays anförande inför senaten blir det klart att ett underliggande syfte med talet är att rekommendera policy vilket är en indikator för politisering. Rekommendationen är inte kontroversiell i sig då den behandlar en fråga som är i organisationens intresse, sammantaget med att inga andra indikatorer för politisering påvisas i talet görs tolkningen att FBI endast är svagt politiserat. En liknande tolkning görs utifrån Priestaps utfrågning där endast implicit kritik mot presidenten går att utläsa. Den samlade tolkningen för 2016 är att FBI har en svag tendens till politisering.

Under 2020 framstår FBI som icke politiserat då Wray i sitt anförande framhäver FBI:s professionalism. I Langans utfrågning spåras inga av de indikatorer som gör gällande att FBI är politiserat. Däremot syns en viss implicit kritik mot Trump. Således görs tolkningen att efter valet 2016 finns det en viss tendens att kritisera Trump, medan efter valet 2020, som Trump förlorade syns inte samma tendenser.

8. Slutsats

FBI:s beskrivning av desinformation som ett hot skiljer sig något mellan valet 2016 och 2020 inom samtliga undersökta dimensioner. Hotets natur beskrivs efter båda valen som systematiskt med akuta och långtgående konsekvenser. Stor vikt läggs vid att beskriva hotet som utländskt vid båda tillfällena, även om en antydning framstår efter valet 2016 att hotbilden även omfattar inhemska aktörer. Inhemsk terrorism framhävs efter valet 2020 mer enhetligt som utländskt och skilt från händelserna 6 januari, då däremot ställningstaganden kring avsändare tycks undvikas genom att hotet antingen anses osystematiskt eller systematiskt i form av att drivas utifrån ideologi. Undvikandet av strategiska avsändare framkommer även i teknologins roll, vilken beskrivs som ett strategiskt verktyg för utländska aktörer men betonas starkt som beroende av individuella aktörer gällande den 6 januari. De långtgående konsekvenserna för demokratin är framträdande i beskrivningen av utländska hot efter båda valen. Trots att både akuta och långsiktiga hot beskrivs gällande 6 januari framkommer att detta inte sammankopplas med hot mot demokratiska principer. 6 januari behandlas därmed som ett separat hot, som inte är centralt då det inte härstammar från strategiska aktörer som har förmåga att söndra samhället.

Beskrivningen av referensobjektet är likartad efter båda val eftersom demokratiska principer på samhällsnivå är genomgående mest framträdande gällande utländska hot. Näst mest framträdande är individens säkerhet som är referensobjekt efter båda valen gällande både utländska hot och den 6 januari. Uttryck för att den amerikanska demokratin är referensobjektet framträder mer explicit efter valet 2020 än 2016, förutom i de avsnitt där FBI behöver adressera händelserna runt den 6:e januari då säkerhet på samhällsnivå framträder som det mest skyddsvärda. Medan referensobjekten gällande utländska hot vid båda val omfattar potentiella framtida påverkan begränsas referensobjekten gällande 6 januari till de referensobjekt som det inte går att förneka påverkades av händelserna i form av individer och vissa specifika samhällsinstitutioner. Att skyddsvärden beskrivs i termer av materiell förstörelse står även i kontrast till den övergripande bilden att demokratiska principer hotas. Att individens demokratiska rättigheter är frånvarande under samtliga kategorier, förutom gällande dess relation direkt till FBI, kan antyda att en sådan diskussion kan vara politiskt laddad.

I relationen mellan FBI och beslutsfattare urskiljs en viss politisering efter valet 2016, medan efter 2020 framträder FBI som icke politiserat. 2016 framstår politiseringen angående policyrekommendationer, men samtidigt avståndstagande från den exekutiva makten och båda partiets språkbruk. Inga uttryck för lojalitet eller tillit gentemot presidentämbetet framkom. Att detta inte uttrycks tydligare är

intressant då förhållandet mellan FBI och politiker bör vara relevant att klargöra i en kontext där politiker kan misstänkas pådriva säkerhetshot.

Som en sammantagen bild framkommer alltså att hoten under båda tillfällena beskrivs på mycket liknande sätt gällande utländska avsändare, som dominerar hotbilden vid båda tillfällena, vilket är anmärkningsvärt utifrån förståelsen att desinformation från nationella beslutsfattare leder till inhemsk terrorism (Piazza 2021). En tolkning byggd på Rapoport (2021) tes att säkerhetstjänster saknar strategier för att bemöta nya demokratihot kan belysa skildringarna, ytterligare en möjlig tolkning är att FBI saknar standardiserade rutiner för hur de ska hantera problemet och istället väljer att beskriva hotet utifrån väletablerade hotbilds-narrativ grundat i deras expertisområde såsom Yahri-Milo (2014) gör gällande.

Genom att studera dimensionerna tillsammans skapas dock en mer komplex förståelse. Att dela upp analysen i dimensioner möjliggjorde att systematiskt urskilja centrala delar av ett mångfacetterat narrativ. Men förstås dimensionerna tillsammans framträder ett traditionellt narrativ om ryska systematiska hot mot individ och samhälle, vilket tillåter explicita uttryck om avsändaren och vissa uttryck om policier. Angående händelserna den 6 januari framkommer inga lika tydliga försök till ett sammanhängande narrativ utan motsägelsefulla och allmängiltiga beskrivningar. Utifrån fokuset på individer och den snäva uppfattningen av hur referensobjektet begränsas till vad direkt hotades vid tillfället, framstår detta narrativ som strategiskt väsensskilt från de övriga hoten.

Att FBI på detta sätt undviker ställningstaganden genom sin hotbildskonstruktion kan vara ett försök att upprätthålla ett förhållande till det politiska systemet som bygger på avstånd. Detta förstärks av deras behov av att ta avstånd till språkbruk som används av endera parti gällande att händelserna den 6 januari, och därmed använda begrepp som inte är etablerat inom någon kontext, liksom hur de inte försöker antyda stöd för presidentämbetet när presidenten anklagas för grova brott. Detta avstånd kan närmast ses som ett sätt att upprätta en stark frikoppling från ett politiskt system som organisationen har i uppdrag att samarbeta med. Avståndstagandet kan uppfattas som ett försök att uppfylla uppdraget att vara objektiv. Samtidigt kan ett starkt avståndstagande från vanliga beskrivningar av problemet samt andra samhällsinstitutioner ses som ett ställningstagande i sig.

De demokratiska principer som försvaras tydligt gällande utländska hot framstår som mindre viktiga att ta ställning för gällande inhemska hot. Demokratiska principer såsom tillit till valprocessen framstår inte starkt, men inte heller understöds starkt individens rätt till uttryck. Detta kan snarast ses som att FBI genom sitt avstånd signalerar att detta är politiska frågor som de inte ska blanda sig i.

Utifrån förståelsen att det inom FBI finns en medvetenhet om forskning om desinformation är det anmärkningsvärt att organisationens språkbruk inte starkt avspeglar centrala delar av denna forskning. Detta tolkas därför som ett sätt att undvika att definiera ett omdebatterat problem.

8.1 Diskussion

Det starka avståndet kan riskera att uppfattas som att FBI även håller avstånd från problemet de ansvarar för att lösa och från sina samarbetspartners, vilket riskerar att urholka deras legitimitet. Det kan också antyda att samhället är så polariserat inom så många dimensioner att det inte finns någon mellanväg, och försöken att hitta en sådan mellanväg innebär att man inte förstår problemet på samma sätt som andra aktörer. Att skapa en förståelse som tydligt tar avstånd från politisk laddat språkbruk och därmed skapa ett eget narrativ kan dock vara den enda möjligheten att framställa organisationen som objektiv när samhällsinstitutioner som tidigare uppfattade som neutrala inte längre är det. Tidigare kunde språkbruk från den administrativa delen av samhällsbärande institutioner såsom valmyndigheter och presidentämbetets närmsta användas då detta var gängse accepterat som okontroversiellt. Avstånd från detta tyder på att den långtgående politisering av samhällsfunktioner som präglar många organisationer även drabbar FBI. De politiska hot som de ansvarar att motarbeta påverkar därmed deras legitimitetsdilemma i grunden.

Om denna studie betraktas som en pilotstudie i ett underutvecklat forskningsfält gällande desinformationshot från inhemska politiska system, kan framtida studier vidare utreda den här urskilja kontrasten mellan utländska och inhemska hot. Denna studie möjliggör även framtida undersökningar som kan fokusera på strategier som särskiljer politiskt känsliga hot från andra hotbildskonstruktioner.

9. Referenser

- Archetti, Christina (2018) "The Unbearable Thinness of Strategic Communication", i Bjola, Corneliu et al., *Countering Online Propaganda and Extremism: The Dark Side of Digital Diplomacy*, Taylor & Francis Group
- Bar-Joseph, URI (2013) *The Politicization of Intelligence: A Comparative Study*, *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 26:2, 347-369
- Beckman, Ludvig (2005). *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus
- Becket (2021) Facts won't fix this: experts on how to fight America's disinformation crisis, *The Guardian*: <https://www.theguardian.com/us-news/2021/jan/01/disinformation-us-election-covid-pandemic-trump-biden> [hämtad 2022-01-01]
- Betts, Richard. K i John A. Gentry, (2020). "An INS special forum: US intelligence officers' involvement in political activities in the Trump era", *Intelligence and National Security*, 35:1, 1-19,
- Bjola, Corneliu (2018) "Propaganda as reflexive control: The digital dimension." *Countering Online Propaganda and Extremism*. Routledge., 11-27.
- Boghardt, Thomas (2009) "Operation Infektion: Soviet Bloc Intelligence and Its Aids Disinformation Campaign", *Studies in Intelligence*, vol. 53, no. 4, December, 1-23, (23 sidor)
- Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.), (2018). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Fjärde [omarbetade och aktualiserade] upplagan Lund: Studentlitteratur
- Browning, Christopher S. (2011) *The future of critical security studies: Ethics and the politics of security*, *European Journal of International Relations* 19(2) 235–255
- Buzan, Barry (1997) "Rethinking Security after the Cold War", *Cooperation and Conflict*, vol. 32, no. 1, March, pp. 5-28
- Buzan, Barry (2016). *People, states and fear: an agenda for international security studies in the post-cold war*. ECPR Press
- Esaiasson, Peter (2003). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 2., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik
- Freelon, Dean & Wells, Chris (2020) *Disinformation as Political Communication*, *Political Communication*, 37:2, 145-156
- Gentry, John A. (2020) *The New Politicization of the U.S. Intelligence Community*, *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 33:4, 639-665
- Gioe, David V. Richard Lovering & Tyler Pachesny (2020) *The Soviet Legacy of Russian Active Measures: New Vodka from Old Stills?*, *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 33:3, 514-539,

- Greve, Joan. E (2020) ‘Steady drumbeat of misinformation’: FBI chief warns of Russian interference in US elections. <https://www.theguardian.com/us-news/2020/sep/17/misinformation-us-elections-2020-russia> [Hämtad 2021-12-25]
- Kaplan, Jeffrey (2021) A Conspiracy of Dunces: Good Americans vs. A Cabal of Satanic Pedophiles?, *Terrorism and Political Violence*, 33:5, 917-921
- Kragh, Martin, (2020) “Martin Kragh är ett demokratiskt problem. Hur Aftonbladet gav spridning åt en rysk påverkansoperation”, *Statsvetenskaplig tidskrift*, årgång, 122, no. 3,, 419-447, (28 sidor)
- Lamont, Christopher, (2015). *Research methods in international relations*. 1st edition. Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- Lasswell, Harold D. (2013). *Propaganda technique in the World War*. ursprungligen publicerad år 1927 nytryck 1938 Cambridge, Mass.: Martino Publishing
- Levine, Sam & Smith, David (2021) Republicans are shamelessly working to subvert democracy. Are Democrats paying attention? *The Guardian*: <https://www.theguardian.com/us-news/2021/dec/19/republicans-subvert-democracy-democrats-paying-attention> [Hämtad 2021-12-29]
- Linville, D. and Warren, P. L. (2020) Troll Factories: Manufacturing Specialized Disinformation on Twitter, *Political Communication 2020*, VOL. 37, NO. 4, 447– 467
- Lowenthal, Mark M. (2010) Johnson, Loch K. (red.) (2010). *The Oxford handbook of national security intelligence*. Oxford: Oxford University Press
- Manjikian, Mary, (2020). ”Those Clowns Out at Langley: A Theory of Trust between the Intelligence Community and the President”, *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 33:4, 709-730,
- Matz, Johan, (2015) “Did Raoul Wallenberg try to leave Budapest in January 1945 with jewelry and 15-20 kg of gold hidden in the gasoline tank of his car? On sensationalism in popular history and Soviet disinformation, *Journal of Intelligence History*, vol. 15, no. 1, 2015, 17-41 (24 sidor)
- Mercier, Hugo (2020) *Not Born Yesterday* :Princeton University Press
- Morgan, Susan (2018) Fake news, disinformation, manipulation and online tactics to undermine democracy, *Journal of Cyber Policy*, 3:1, 39-43
- Mudde, Cas (2020) Don't let free speech be a casualty of coronavirus. We need it more than ever, *The guardian*: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/apr/06/coronavirus-free-speech-hungary-fake-news> [Hämtad 2021-12-15]
- Piazza, James A. (2021): *Fake news: the effects of social media disinformation on domestic terrorism*, *Dynamics of Asymmetric Conflict*
- Rapoport, David C. (2021) The Capitol Attack and the 5th Terrorism Wave, *Terrorism and Political Violence*, 33:5, 912-916
- Rid, Thomas (2020). *Active measures: the secret history of disinformation and political warfare*. London: Profile Books
- Rogg, Jeff, (2020). ”*The U.S. Intelligence Community’s “MacArthur Moment”.*”, *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 33:4, 666-681

- Romerstein, Herbert (2001) “Disinformation as a KGB Weapon in the Cold War,” *Journal of Intelligence History*, Vol. 1, No. 1 (2001), pp. 54–67
- Schia, Niels Nagelhus & Gjesvik, Lars (2020) Hacking democracy: managing influence campaigns and disinformation in the digital age, *Journal of Cyber Policy*, 5:3, 413-428,
- Teorell, Jan & Svensson, Torsten (2007). *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Tenove, Chris (2020) Protecting Democracy from Disinformation: Normative Threats and Policy Responses, *The International Journal of Press/Politics* 2020, Vol. 25(3) 517–537
- Treistman, Jeffrey (2021) Revisiting reactionary terrorism: definitions, causes, and consequences, *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 16:2, 192-201
- Waltz, Kenneth (1988) “The Origins of War in Neorealist Theory”, *The Journal of Interdisciplinary History*, vol. 18, no. 14, The Origin and Prevention of Major Wars, Spring, 615-628
- Wigell, Mikael (2021) Democratic Deterrence: How to Dissuade Hybrid Interference, *The Washington Quarterly*
- Wong, Julia (2020) ‘Putin could only dream of it’: how Trump became the biggest source of disinformation in 2020. *The Guardian* <https://www.theguardian.com/us-news/2020/nov/02/trump-us-election-disinformation-russia> [hämtad 2021-12-26]
- Yarhi-Milo, Keren (2014). *Knowing the adversary: leaders, intelligence, and assessment of intentions in international relations*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press

9. 1 Material

- Langan, Timothy R. (2021), *CONFRONTING VIOLENT WHITE SUPREMACY (PART VI)*, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-117hhr45879/pdf/CHRG-117hhr45879.pdf>
- Priestap, Bill, (2017), *RUSSIAN INTERFERENCE IN THE 2016 U.S. ELECTIONS*, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-115shrg26125/pdf/CHRG-115shrg26125.pdf>
- Wray, Christopher (2017) *Current Threats to the Homeland*, <https://www.fbi.gov/news/testimony/current-threats-to-the-homeland>
- Wray, Christopher (2021) *Worldwide Threats to the Homeland: 20 Years After 9/11*, <https://www.fbi.gov/news/testimony/worldwide-threats-to-the-homeland-20-years-after-911-wray-092221>

